УДК: 004.056

М. М. Маркевич
Л. О. Майданевич

ДЕРЖАВНА ЕКСПЕРТИЗА КОМПЛЕКСНИХ СИСТЕМ ЗАХИСТУ ІНФОРМАЦІЇ В ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ СИСТЕМАХ МІНІСТЕРСТВА ОБОРОНИ УКРАЇНИ: СУТЬ ТА ОСОБЛИВОСТІ

Вінницький національний технічний університет

Анотація

У тезах проаналізовано поняття державної експертизи комплексних систем захисту інформації в інформаційно-комунікаційних системах Міністерства оборони України. Визначено об'єкти та суб'єкти державної експертизи. Розглянуто основні етапи проведення державної експертизи комплексних систем захисту інформації. Визначено результати проведення експертизи та підкреслено особливість її в системах Міністерства оборони України.

Ключові слова: захист інформації, державна експертиза, етапи проведення державної експертизи комплексних систем захисту інформації.

Abstract

The theses analyze the concept of state expertise of complex information protection systems in information and communication systems of the Ministry of Defense of Ukraine. The objects and subjects of state expertise are determined. The main stages of conducting state expertise of complex information protection systems are considered. The results of the expertise are determined and its peculiarity in the systems of the Ministry of Defense of Ukraine is emphasized.

Keywords: information protection, state expertise, stages of conducting state expertise of complex information protection systems are considered.

Вступ

Захист інформації є одним із ключових проблем у сучасному світі. Найбільш вагому роль він становить у державних структурах, а саме у інформаційно-комунікаційних системах Міністерства оборони України, де обробляється інформація з обмеженим доступом. За допомогою державної експертизи комплексних систем захисту інформації виконується перевірка відповідності інформаційним системам встановленим вимогам безпеки, що дозволяє виявити вразливості та запобігти несанкціонованому доступу до важливої інформації [1].

Результати дослідження

Державна експертиза – це діяльність, метою якої є дослідження, перевірка, аналіз та оцінка об'єктів експертизи щодо їх відповідності вимогам нормативних документів системи технічного захисту інформації (НД ТЗІ), у тому числі відомчих документів з питань інформаційної безпеки та кібербезпеки в ІКС (інформаційно-комунікаційних системах), та можливості використання об'єктів експертизи для забезпечення технічного захисту інформації (ТЗІ) [2].

Відповідно, як і кожна система, державна експертиза має свої об'єкти та суб'єкти. Об'єктом експертизи у сфері захисту інформації є предмет або система, що виступає головним елементом щодо якої проводиться експертна діяльність. У випадку інформаційно-комунікаційних систем Міністерства оборони України це є КСЗІ (комплексні системи захисту інформації) та організаційно-технічне рішення для впровадження типової компоненти КСЗІ в ІКС [3]. Суб'єкт експертизи – це учасник процесу експертизи, який має права та повноваження щодо здійснення її організації та проведення. Він може діяти лише в межах встановленого законодавства та несе відповідальність за результати експертизи. Суб'єктами є структурний підрозділ апарату Міноборони підприємства, що належать до сфери управління Міноборони, які є власниками ІКС та посадова особа Міноборони, яка є виконавцем експертних робіт з ТЗІ [3].

Експертиза поділяється на первинну (основну) та додаткову (у разі виникнення нових обставин). Вона проводиться лише згідно вимог законодавства України, а саме декларації про відповідність КСЗІ

вимогам нормативних документів з ТЗІ; декларації про відповідність КСЗІ в системі, створеній з використанням базових та цільових профілів безпеки та атестату відповідності КСЗІ [3].

Процес проведення державної експертизи можна умовно поділити на такі етапи: підготовчий, подання заяви, попередній розгляд матеріалів, проведення експертних досліджень, оформлення результатів та прийняття рішення. На підготовчому етапі формуються необхідні документи (технічне завдання, модель загроз, політика безпеки) та здійснюється розробка і впровадження КСЗІ (включно з її попереднім тестуванням). На другому етапі відбувається подання заяви до уповноваженого органу разом із документацією, яка була зібрана на попередньому кроці. Далі проводиться попередній розгляд матеріалів та їх оцінка, приймається рішення про термін експертизи. Наступним і найголовнішим етапом є проведення експертних досліджень, що включає перевірку відповідності КСЗІ встановленим вимогам, методам захисту. І завершальним кроком є оформлення результатів проведення експертизи та прийняття рішення про видачу атестата системи або необхідність покращення системи.

Результат проведення державної експертизи КСЗІ може бути позитивним або негативним [3]. Позитивним вважається результат, якщо всі вимоги з безпеки, передбачені профілем безпеки (ПБ), виконані, а негативним – якщо хоча б одна з вимог не реалізована.

Системи Міноборони мають підвищені вимоги до захисту інформації, оскільки їхніми складовими є апарат Міністерства оборони, генеральний штаб ЗСУ, сухопутні війська, Повітряні Сили, Військово-Морські Сили, десантно-штурмові війська, Сили спеціальних операцій, Сили територіальної оборони, Сили безпілотних систем, Сили підтримки, Сили логістики, Медичні Сили, війська зв'язку та кібербезпеки тощо. Тому такі системи мають достатній рівень захисту, оскільки містять військову інформацію, витік якої може призвести до негативних наслідків [4].

Висновки

Отже, державна експертиза комплексних систем захисту інформації в інформаційно-комунікаційних системах має важливе значення для забезпечення кібербезпеки України, особливо у Міністерстві оборони. Експертиза проводиться з метою запобіганню витоку інформації та несанкціонованому доступу до неї, що дозволяє покращити надійність та безпеку інформаційних систем.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Про захист інформації в інформаційно-комунікаційних системах : Закон України від 05.07.1994 № 80/94-ВР. *URL:* https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80/94-вр (дата звернення: 10.04.2025).
2. Про затвердження Положення про державну експертизу у сфері технічного захисту інформації: *Наказ Адміністрації Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України від 16.05.2007 року №93*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/z0820-07 (дата звернення: 10.04.2025).
3. Про затвердження Порядку проведення державної експертизи комплексних систем захисту інформації в інформаційних, електронних комунікаційних та інформаційно-комунікаційних системах Міністерства оборони України : Наказ М-ва оборони України від 13.09.2024 № 630 (станом на 8 серп. 2025 р.). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1500-24#Text (дата звернення: 10.04.2026).
4. Про затвердження Мінімальних вимог до захисту інформаційних, електронних комунікаційних, інформаційно-комунікаційних та технологічних систем : *Постанова Кабінету Міністрів України від 29.03.2006 року № 373*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/373-2006-%D0%BF (дата звернення: 10.04.2026).

Маркевич Мар'яна Михайлівна – студентка групи 1БКС-23б, факультет інформаційних технологій та комп'ютерної інженерії, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця, e-mail: 7mariaanaa@gmail.com

Майданевич Леонід Олександрович – канд. філос. наук, доцент кафедри захисту інформації факультету інформаційних технологій та комп'ютерної інженерії, Вінницький національний технічний університет, адвокат (Рада адвокатів Вінницької області), м. Вінниця, email: lmaidanevych@gmail.com

Markevych Mariana – student of group 1BKS-23b, Faculty of Information Technologies of Computer Engineering, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e-mail: 7mariaanaa@gmail.com

Maidanevych Leonid – PhD in Philosophical Sciences, Associated Professor, Department of Information Security, Faculty of Information Technology and Computer Engineering, Vinnytsia National Technical University, Lawyer, Vinnytsia Bar Council, Vinnytsia, e-mail: lmaidanevych@gmail.com